
LA MODULACIÓ DEL GRAU PER RAÓ DE LA QUANTIA BASE, ALS CRITERIS 2020

Tercer lliurament de la sèrie d'articles iniciada a MJ335, i que tenen la finalitat de divulgar i donar la màxima transparència possible a la forma en què s'apliquen els nous Criteris 2020 a la Comissió d'Honoraris de l'ICAB. Després d'abordar temàtiques en Dret de Família i Arrendaments, en aquesta ocasió analitzem la modulació del grau per raó de la quantia de base.

Frederic Munné i Catarina
Col·legiat Núm.: 17.921
Diputat de la Junta de Govern,
responsable de la Comissió
d'Honoraris ICAB

Begoña Rodríguez Fernández
Col·legiada Núm.: 28.818
Cap d'Honoraris de l'ICAB

Els criteris orientatius de l'ICAB varen entrar en vigor el 5 de març del 2020 i són d'aplicació des d'aquella data a qualsevol taxació de costes o jura de comptes, amb independència de la data d'inici del procediment o actuació judicial o de la data de confecció de la minuta (Disposició Final).

La valoració dels honoraris pondera principalment factors relatius a l'interès econòmic litigiós i al grau de treball. Tanmateix el grau de treball té en compte el tipus de procediment, la fase respecte de la qual es planteja la taxació, la possible complexitat i el temps (criteri 4.1). Per tot això, l'import dels honoraris repercutible en costes resulta d'aplicar un dels divuit graus de treball relacionats en el criteri 6, sobre la concreta quantia base o interès econòmic litigiós (criteri 4.2).

En general, el grau ve determinat pel tipus de procediment o actuació davant de la qual ens trobem. Per tant, a mode d'exemple, si es tracta de les costes d'un procediment ordinari o d'un verbal seran aplica-

bles el grau 4t o 5è, respectivament, com a grau propi assignat a aquells procediments en el criteri 6.

Ara bé, una vegada sabem el grau, i per tant el percentatge, a aplicar sobre la quantia base, on el primer grau és el 33,33% (art. 394.3 LEC), cal modular el grau aplicable al cas concret en funció de tres variables: la pròpia quantia (criteris 11.9 i 11.10), la complexitat o dificultat del cas (criteri 7.2 i 7.3) i el temps de dedicació (criteri 7.2).

En efecte, per modular el grau aplicable al cas concret cal tenir en compte que en quanties base reduïdes s'estima raonable aplicar un grau superior al que correspondria per l'actuació minutada, de la mateixa forma que en quanties base elevades, a més de prescindir de la quantia en allò que excedeixi de la prevista per a l'accés cassacional, de 600.000€ (art. 477.2.2º LEC), es preveu una moderada reducció de grau si la quantia base supera la meitat d'aquesta 'summa gravaminis'. La manca d'escales en els Criteris 2020, per expressa exigència de les autoritats de la com-

petència, implica l'absència de trams acumulats que permetin un increment progressiu dels honoraris a mesura que s'incrementa la quantia base, la qual cosa implica que, en supòsits de quantia base reduïda o elevada, el resultat d'aplicar un mateix grau de treball per a totes les quanties base impliqui uns honoraris resultants excessivament desproporcionats, donant uns resultats poc raonables per excessivament baixos o elevats, respectivament, la qual cosa no seria ajustada a la ponderació de tots dos factors que preveu el criteri 4.1.

En conseqüència, per a compensar aquesta distorsió, hi han dos supòsits on la pròpia quantia base determina una modulació del grau aplicable:

- a) Quan la quantia base no superi, i per tant sigui igual o inferior, a la legalment prevista com a indeterminada, de 18.000 € (art. 394.3 LEC).
- b) Quan la quantia base superi la meitat de la legalment prevista per a l'accés cassacional, de 600.000 € (article 477.2.2º LEC), és a dir, quan sigui superior a 300.000 €.

Si la quantia base no supera la legalment prevista com a indeterminada (18.000€), per a compensar la distorsió que, en actuacions amb un mínim de fonamentació jurídica pot implicar una quantia base reduïda, s'estima raonable estar al grau superior d'aquell que correspondria per raó del tipus de procediment o actuació (criteri 11.10). En conseqüència, si es tracta, a mode d'exemple, de les costes d'un procediment ordinari on la quantia base és de 16.000€, es partirà del grau 4t, com a propi d'aquell, però s'estimarà adequat tenir en compte el grau superior, això és, el grau 3r. I si es tracta de les costes d'un incident de mesures cautelars on la quantia base és indeterminada de 18.000 €, es partirà del grau 9è, que és l'específic d'aquell, però s'estimarà adequat tenir en compte el grau superior, això és, el grau 8è.

Tanmateix, quan l'import resultant de qualsevol actuació, amb una mínima fonamentació jurídica, prevista en un grau superior al grau 15è, sigui inferior al que resultaria d'aplicar el grau 15è del Criteri 6, sobre una quantia indeterminada (18.000€), que es correspon a un escrit d'al·legacions mínimament fonamentat (criteris 11.1 i 11.2), es considera més adequada aquesta última opció prevista en el mateix criteri 11.10, consistent en aplicar directament l'esmentat grau 15è del Criteri 6, sobre una quantia indeterminada (18.000€). Per tant, si es tracta, per exemple, de les costes d'un

incident de liquidació d'interessos on la quantia base són 3.000 €, i la càrrega de treball i de dedicació de temps ha estat l'habitual en aquest tipus d'incidents, es considera més adequat aplicar directament el grau 15è, sobre un indeterminat, de 18.000€, la qual cosa dona un resultat més ajustat a la feina feta, el que resultaria d'aplicar el grau 10è (un grau superior al grau 9è com a propi d'aquella actuació), sobre l'interès litigiós real.

A les actuacions, recursos o actuacions expressament previstes en els graus 14è a 18è, ambdós inclosos (com ara recursos de reposició, assistències i compareixences penals o escrits de mer tràmit), la quantia base s'estima sempre indeterminada (criteri 11.2) i no s'aplica el grau superior ni es pot aplicar directament el grau 15è del criteri 6, atès que és la pròpia i específica actuació professional (reposició, assistència o actuació concreta) la que determina estar sempre a la quantia indeterminada (18.000€), d'acord amb el criteri 11.2, prescindint de l'interès litigiós real propi d'aquestes concretes actuacions. Així, per exemple, si es tracta de les costes d'una assistència penal o la presentació d'un escrit de tràmit a la fase d'instrucció d'un procediment penal abreujat, la quantia base és la indeterminada de 18.000€ (criteris 11.1 i 11.2), tot aplicant sobre aquests 18.000€ el grau 17è o 18è, respectivament, sense pujar al grau superior (16è i 17è, respectivament) ni poder aplicar directament el grau 15è.

Ara bé, com veurem, aquesta previsió dels apartats 9 i 10 del criteri 11 sobre la modulació de grau en funció de la quantia, no s'ha d'aplicar d'una forma literal, sinó tenint en compte el context del cas concret i el conjunt dels criteris aplicables al cas, atès que l'esmentada manca d'escales en els Criteris 2020, per expressa exigència de les autoritats de la competència, implica que el sistema emprat d'increment o reducció de grau per a quanties reduïdes o elevades, duria a salts poc raonables quan la quantia passa de 18.000€ a 18.001€ o més, en què de sobte, malgrat augmentar la quantia base en un euro o més, els honoraris repercutibles en costes serien força més reduïts en deixar d'augmentar-se un grau per raó de quantia reduïda. I en sentit invers passaria si se'n fes una aplicació literal quan la quantia base passa de 300.000€ a 300.001€ o més, en què de sobte es reduirien molt els honoraris resultants en baixar dos graus, malgrat s'augmentés la quantia base en un euro o més.

En efecte, l'aplicació del Criteri 11.10 implica que en quanties lleument superiors a la indeterminada, mal-

grat s'incrementi la quantia base, resulti una minuta en costes inferior, per la qual cosa, en aquests supòsits, s'estima més raonable i equitatiu, de conformitat amb el criteri 4.3, prescindir en aquests casos de la quantia base real i tenir en compte una quantia base indeterminada, de 18.000€ (article 394.3 LEC), acceptant la raonabilitat del resultat lleugerament superior que en resulta de seguir aplicant el grau superior al que correspondria en atenció al tipus de procediment o actuació de què es tracti, malgrat la quantia superi els 18.000€. La qual cosa aconsella fer el doble càlcul en quanties lleugerament superiors als 18.000€, per verificar si és més raonable estar a la quantia base real i estar al grau corresponent a l'actuació o bé partir de la quantia indeterminada (18.000€) i augmentar un grau per quantia base reduïda.

A mode d'exemple, si es tracta de les costes d'una execució (demanda i resta d'actuacions) sense oposició, on l'interès litigiós real és de 22.000 €, es considerarà més raonable fixar la quantia base, als exclusius efectes de la determinació de les costes, en la quantia indeterminada de 18.000€ i estar al grau superior de conformitat amb allò disposat al Criteri 11.10, això és, al grau 6è, en comptes del 7è, la qual cosa implica uns honoraris lleugerament superiors i més raonables als que resultarien d'aplicar el grau 7è, com a propi d'aquell procediment, sobre l'interès litigiós real, doncs no és raonable que augmentant la quantia base es vegin reduïts els honoraris repercutibles en costes.

En un sentit similar, però de signe oposat, en els supòsits on la quantia base superi la meitat de la legalment prevista per a l'accés cassacional i, per tant, sigui igual o superior a 300.001€, els criteris 2020 preveuen que es pot aplicar una moderada reducció de grau (criteri 11.9), per a ponderar de forma raonable l'interès litigiós i compensar la distorsió que comporta una quantia base elevada. Aquesta "moderada reducció de grau" s'ha d'entendre en el sentit d'aplicar una reducció de fins a 2 graus, atès que una reducció superior no seria moderada, doncs reduir en tres graus implica gairebé una reducció dels honoraris a la meitat.

Doncs bé, a efectes de l'aplicació d'aquesta moderada reducció de grau, cal tenir present que, de conformitat amb l'establert al propi Criteri 11.9, no es tindrà en compte la quantia en allò que excedeixi la que dona accés cassacional. Per la qual cosa, quan l'interès litigiós real sigui superior a 600.000€, la quantia base queda reduïda o limitada a aquesta última.

Si bé, l'interès litigiós real sí que es tindrà en compte a efectes de determinar, en el seu cas, la moderada reducció de grau a aplicar (de fins a 2 graus). Així, si la quantia base o interès litigiós real no supera el doble de la 'summa gravaminis', s'estima raonable aplicar una moderada reducció de dos graus, mentre que si la supera en déu vegades (la suma legalment prevista per a l'accés cassacional), s'estima raonable aplicar una reducció d'un sol grau. I quan la quantia base sigui fins i tot superior a aquesta última, s'estima raonable ja no aplicar cap moderada reducció de grau, per evitar que la limitació de la quantia a 600.000€, en supòsits amb un interès litigiós real extraordinàriament elevat, deixi sense efecte el factor de l'interès econòmic litigiós que cal ponderar de forma conjunta i equitativa amb el factor relatiu al grau de treball en la valoració dels honoraris repercutibles en costes (criteri 4.3).

Tanmateix, la moderada reducció de grau prevista al criteri 11.9 implica que, en quanties lleument superiors a la meitat de la 'summa gravaminis', malgrat s'incrementi la quantia base, doni lloc a una minuta inferior, la qual cosa no és raonable. Per això, també en aquests casos s'estima més raonable i equitatiu, d'acord amb el criteri 4.3, prescindir en aquests casos de la quantia base real i en el seu lloc partir de la quantia base inferior, de 300.000€, sense fer cap reducció de grau, tot acceptant la major raonabilitat del resultat lleugerament superior que en resulta per la no aplicació de la moderada reducció de grau. La qual cosa aconsella fer també en aquests casos el doble càlcul en quanties immediatament superiors als 300.000€, per verificar si és més raonable estar a la quantia base de 300.000€ i estar al grau corresponent a l'actuació o bé partir de la quantia base o de l'interès litigiós real de la concreta actuació professional i aplicar la moderada reducció de fins a dos graus per quantia base elevada.

Així, per exemple, davant de la taxació de les costes d'un procediment ordinari on l'interès litigiós real és de 450.000€, es considerarà més raonable fixar la quantia base, als exclusius efectes de la determinació de les costes, en la quantia inferior, de 300.000€, i aplicar-li el grau 4t, sense efectuar cap moderada reducció de grau (criteri 11.9). La qual cosa dona un resultat superior al que resultaria d'aplicar el grau 6è, que és el que correspondria, amb la moderada reducció de dos graus respecte del grau 4t sobre l'interès litigiós real, atès que la quantia de 450.000 € és superior al doble d'aquella que dona accés cassacional. ¹⁴